

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ser positivt på att det tagits fram ett förslag på en generell sekretessbrytande bestämmelse som möjliggör för myndigheter att utbyta information och förbättra samverkan i syfte att förebygga och hindra välfärdsbrottslighet, annan brottslighet samt oegentligheter av olika slag.
- SKR anser att det behövs ett utökat informationsutbyte även i förhållande till verksamheter där frågan om förtroende och den enskildes integritet är särskilt angelägen, såsom hälso- och sjukvård samt socialtjänst. Förslaget om en generell sekretessgenombrott utgör dock ett stort avsteg från nuvarande ordning och kräver en gedigen analys i frågor om tillämpning och konsekvenser.
- SKR anser att det finns ett stort behov av klargöranden och vägledning vad gäller förslagens innebörd för att det ska få önskad effekt samtidigt som kommunala verksamheter bibehåller goda förutsättningar att fullgöra sina uppdrag. Konsekvenserna för bl.a. individer, socialtjänsten och dess medarbetare, skolans verksamhet samt samhället i övrigt är knapphändigt berörda och behöver analyseras vidare.
- För att i möjligaste mån undvika risk för förtroendeskada i socialtjänstens verksamhet anser SKR att intresseavvägningen vid utlämnande av uppgifter från socialtjänsten ska utgå från huvudregeln att uppgifterna inte ska lämnas ut om inte skälen för utlämnande väger tyngre än intresset som sekretessen ska skydda. Hur bestämmelsen ska utformas behöver analyseras vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet, men ett förslag kan vara att uppgifter endast ska lämnas ut om övervägande skäl talar för att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.
- SKR vill framhålla behovet av fortsatt utredning gällande ett utökat uppgiftsutbyte samt vissa andra åtgärder inom hälso- och sjukvården. Uppgiftsutbytet behöver begränsas till myndigheter och syften där utbytet är särskilt angeläget, med möjligheter att upprätthålla ett högt sekretesskydd.

- SKR bedömer att konsekvenserna av att vissa andra verksamheter som hanterar integritetskänsliga uppgifter om enskilda ska omfattas av det aktuella förslaget, såsom överförmyndare, färdtjänst, kommunal hälso- och sjukvård samt elevhälsa, behöver analyseras vidare.
- SKR anser att det behövs en utvärdering och analys av om lagstiftningen uppnått det avsedda syftet samt vilken påverkan bestämmelsen haft på exempelvis den enskildes integritet och tillit till olika samhällsfunktioner förslagsvis två år efter ikraftträdandet.

Allmänna synpunkter

SKR ser positivt på förslaget om ett utökat uppgiftsutbyte. Det är efterlängtat med en sekretessbrytande bestämmelse som ger kommuner och regioner bättre möjligheter att ta del av uppgifter från andra myndigheter för att kunna motverka felaktiga utbetalningar, förebygga brottslighet, fatta korrekta beslut samt kunna fullgöra sina respektive uppdrag. För att bekämpa organiserad brottslighet och den alltmer strukturerade välfärdsbrottsligheten som i förlängningen riskerar att bli systemhotande, skydda barn och unga från att rekryteras till kriminella nätverk samt i övrigt skapa ett socialt hållbart samhälle krävs samverkan mellan myndigheter, men även med andra aktörer, såsom civilsamhället och näringslivet. En förutsättning för god samverkan är ett effektivt och välfungerande uppgiftsutbyte som sker på ett rättssäkert sätt.

Välfärdsbrottslighet påverkar vårt demokratiska system på flera sätt. Offentliga resurser försvinner till personer och verksamheter som inte har rätt till dessa medel, vilket i stor omfattning stärker den kriminella ekonomin. SKR bedriver ett omfattande arbete mot välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan samt arbetar strukturerat och långsiktigt för att öka kommuners och regioners kunskap om att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet. I takt med att fler kommuner och regioner ökar sitt brottsförebyggande arbete och systematiserar arbetet mot välfärdsbrottslighet tydliggörs behoven av att kunna dela information i olika tidsskalor för att både förebygga och hantera oegentligheter samt välfärdsbrottslighet.

För att samhällets gemensamma ansträngningar med att hindra välfärdsbrottslighet och annan brottslighet ska lyckas krävs att regeringen fortsätter att arbeta på bred front med lagstiftningsändringar och andra åtgärder inom olika områden. Som exempel kan nämnas att den offentliga upphandlingen utgör en stor del av välfärdsekonomin och därför utgör en högtintressant marknad för kriminella och oseriösa aktörer. SKR och Adda har den 18 oktober 2024 lämnat in en hemställan till regeringen med förslag på åtgärder som syftar till att bekämpa välfärdsbrottslighet i offentlig upphandling (dnr SKR2024/01422). En viktig åtgärd är att underlätta för upphandlande organisationer att på ett systematiskt och effektivt sätt ta del av uppgifter om leverantörer under upphandlingen samt under avtalsuppföljningen. Den nu föreslagna bestämmelsen möjliggör för informationsutbyte mellan myndigheter rörande sådana upphandlade avtal som har lämnats över med stöd av kommunallagen till privata utförare. Privaträttsliga

organisationer, såsom Adda inköpscentral som är ett aktiebolag, omfattas dock inte av bestämmelsen. Adda Inköpscentral upphandlar exempelvis hem- för vård och boende (HVB), konsulentstött familjehemsvård och stödboenden på ramavtal som kommuner sedan kan avropa från. Förslaget i betänkandet bedöms ha begränsad betydelse för informationsutbytet i samband med upphandling eller vid uppföljning av avtal. SKR vill därför betona vikten av att regeringen fortsätter att arbeta för ett utökat informationsutbyte i den offentliga upphandlingen samt de övriga förslag som SKR framfört i nyssnämnd hemställan.

SKR har även påtalat behovet av en rad olika åtgärder inom hälso- och sjukvården för att förebygga, upptäcka och motverka välfärdsbrottslighet, bl.a. att kommuner och regioner ges bättre redskap och möjligheter till avtalsuppföljning inom hälso- och sjukvården för att förhindra, upptäcka och sanktionera brottslig verksamhet. Möjligheterna till detta skulle avsevärt förbättras genom bättre möjligheter till informationsöverföring mellan huvudmän, mellan huvudmän och vårdgivare/utförare samt inom en kommun/region. Vidare behövs utökade möjligheter för huvudmannen att granska journaler och annan dokumentation (se *Hemställan om åtgärder för att förebygga, upptäcka och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvård samt tandvård*, dnr SKR2023/02118).

Den föreslagna bestämmelsen har en tydlig karaktär av generalklausul och uttalandena i betänkandet medför att ett mycket stort antal uppgifter om enskilda individer kan komma att utlämnas. Ett informationsutbyte för att hindra brottsliga aktörer från att ta del av offentliga resurser samt utnyttja välfärdssystemet för brottslig verksamhet behöver, enligt SKR:s uppfattning, inte nödvändigtvis kräva ett så omfattande uppgiftsutbyte om enskilda individer som det nu aktuella förslaget ger uttryck för. Ur ett samhällsperspektiv är det mycket angeläget att motverka välfärdsbrottslighet och annan allvarlig brottslighet samt ge brottsbekämpande samt andra myndigheter med uppdrag att förebygga brottslighet ändamålsenliga verktyg att utföra sitt uppdrag. Det finns dock även andra tungt vägande intressen som behöver värnas, exempelvis utsatta grupperns rätt till socialt stöd och skydd samt barn och ungas rätt till utbildning. De uppdrag som utförs av exempelvis skola och socialtjänst kan verka brottsförebyggande ur ett längre perspektiv. För att samhällets gemensamma ansträngningar att motverka en negativ utveckling ska ges bästa förutsättningar anser SKR att en förstärkt samverkan ska ta utgångspunkt i varje aktörs uppdrag och kompetens, inte att förändra och rikta olika aktörers uppdrag.

Som utvecklas nedan anser SKR att det finns behov av att analysera konsekvenserna av förslaget ytterligare, särskilt i förhållande till verksamheter som i hög grad innehar integritetskänsliga uppgifter och riktar sig till grupper i samhället som är särskilt skyddsvärda. SKR vill särskilt lyfta att landets socialtjänster arbetar intensivt med att utveckla en mer förebyggande och tillgänglig socialtjänst och arbetet stöds av regeringen genom olika uppdrag och bidrag. Det nu aktuella förslagets förhållande till de intentioner som uttrycks i den nya socialtjänstlagen och konsekvenserna för socialtjänstens arbete med att

implementera denna lagstiftning har inte berörts i betänkandet, men SKR anser att en sådan diskussion behövs. Det sociala arbete som socialtjänsterna vill återupprätta med stöd av den nya socialtjänstlagen riskerar att försvåras om sekretessen luckras upp på ett sådant sätt att det råder en presumtion för utlämnande av uppgifter. Ökad informationsöverföring kan leda till motsatta effekter i det brottsförebyggande arbetet, genom att information som socialtjänsten behöver för att ge rätt stöd till individer och familjer inte lämnas av en enskild. Tidiga insatser är avgörande för att förhindra en negativ utveckling hos unga och bekämpa organiserad brottslighet.

Det finns flera utredningar och förslag som tar sikte på ett utökat uppgiftsutbyte. Regeringen har nyligen presenterat prop. 2024/25:65 med förslag om ett ökat uppgiftsutlämnande till brottsbekämpande myndigheter som delvis omfattar bl.a. socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det föreslås även ändringar i offentlighets- och sekretesslagen, OSL, i brottsförebyggande och brottsbekämpande syfte. Det är enligt SKR svårt att överblicka de samlade konsekvenserna av de utökade uppgiftsutbyten som föreslås i olika betänkanden och vilka förflyttningar som följer av dessa. Det behövs ett helhetsperspektiv och samordning av alla förslag inom det aktuella området. Medarbetare inom kommuner och regioner behöver ges rimliga förutsättningar att förstå och tillämpa nya regelverk. Utvärdering av nya förslag kan behövas innan ytterligare förslag som avser liknande uppgiftsutbyten träder ikraft.

Den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde

Behov av informationsutbyte inom socialtjänsten

SKR ser behov av ett ökat informationsutbyte i förhållande till socialtjänsten och anser att förslaget om att socialtjänstsekretessen omfattas av förslaget kan bidra till ökat informationsutbyte mellan bl.a. socialtjänst, polis och skola i syfte att säkerställa att barn som riskerar att utöva eller utsättas för brott får skydd och stöd. Bestämmelsen kan även bidra till bättre möjligheter att lämna uppgifter mellan socialtjänster i olika kommuner när personer flyttar. Ett ökat informationsutbyte mellan nämnder inom samma kommun kan förmodligen också möjliggöras med förslaget, såsom skola, kultur och fritid samt socialtjänst. Vidare har kommuner påtalat behov av att utbyta information rörande vuxna avhoppare. Nyssnämnda informationsutbyten är viktiga för att kunna ge bästa möjliga stöd till enskilda och för att socialtjänstens verksamhet ska hålla god kvalitet.

Information från Polisens rapport "Genomlysning av SIS och HVB-hem", där 18 bolag som bedriver HVB på 28 platser har identifierats som intressanta att titta närmare på med anledning av koppling till olika former av brottslighet har med befintlig lagstiftning inte bedömts kunna lämnas ut till kommuner. Att individer med nära kopplingar till organiserad brottslighet driver HVB är olyckligt såväl utifrån risken att unga med normbrytande beteende blir rekryterade till en kriminell livsstil som ur ett välfärdsbrottslighetsperspektiv. En möjlighet att dela

information som föreslås i betänkanden kan förhindra att en liknande situation uppstår igen.

Det finns tyvärr exempel från senare tid där frågan om otillåten påverkan mot socialtjänsten aktualiserats, såsom ett mordförsök riktat mot personal i en kommun och allvarliga hot mot socialtjänsten i en annan kommun som föranledde att socialkontoret stängdes för besök under ett dygn och då med polisbevakning vid lokalen. Att i situationer som dessa kunna dela relevant information mellan socialtjänst, sjukvård och polis är avgörande för att säkerställa snabb hantering, utredning och säkerhet för de som utsatts för brott eller försök till brott.

För att motverka välfärdsbrottslighet inom olika områden såsom personlig assistans, hemtjänst och ekonomiskt bistånd behöver socialtjänsten kunna dela information med bland annat Försäkringskassan och IVO men även Kronofogden, Skatteverket och Polismyndigheten, vilket förslaget kan bidra till. Det kan vidare innebära att förutsättningarna för att fatta korrekta beslut ökar och minska administrationen i vissa socialtjänstverksamheter. Socialtjänsten kan få bättre möjligheter att inhämta information från andra myndigheter i verksamheten ekonomiskt bistånd, exempelvis information om en person ansökt om stöd eller ersättning hos andra myndigheter. Inom ekonomiskt bistånd använder 289 kommuner den digitala tjänsten SSBTEK som möjliggör för kommuner att i det egna verksamhetssystemet få information från olika myndigheter och organisationer. Den information som idag kan delas i tjänsten är begränsad av speciallagstiftning i form av förordningar som reglerar myndigheternas uppgiftsskyldighet. Den delningsbara informationen är i dagsläget inte tillräcklig och kommunernas handläggare ägnar en stor del av sin arbetstid åt att hämta in och kontrollera riktigheten i information som behövs i handläggningen. Att möjliggöra för att fler uppgifter kan lämnas genom SSBTEK kan därmed underlätta. För att utöka informationsmängderna i SSBTEK krävs inte sällan ändringar i registerförfattningar och det kan därmed finnas behov av översyn av sådana författningar.

Sekretess inom socialtjänsten för uppgifter om enskilda

Det är enligt SKR en komplex fråga att inkludera uppgifter om enskilda i socialtjänstens verksamhet i den sekretessbrytande bestämmelsen. Socialtjänsten utgör det yttersta skyddsnätet för samhällets mest utsatta. Även om frågan om förtroende inte gör sig gällande lika starkt inom alla verksamheter som omfattas av socialtjänstsekretess finns det verksamheter där intresset av tillit och skydd för individens integritet är särskilt angeläget, såsom individ- och familjeomsorgen. Förslaget i betänkandet öppnar upp för uppgiftsutbyten som är behövliga och som anförs i betänkandet finns det medborgare som i princip utgår ifrån att uppgifter som lämnas till en myndighet delas med andra myndigheter. SKR bedömer dock att utredningen inte har presenterat ett fullgott beredningsunderlag som kan ligga till grund för ett så långtgående ställningstagande att socialtjänsten ska omfattas av en ny, generellt utformad huvudregel att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter. Som utvecklas i det nedanstående förordar SKR att

intresseavvägningen som ska göras före utlämnandet formuleras på ett annat sätt än vad som föreslås i betänkandet.

Det är svårt att förstå hur bestämmelsen kommer att tillämpas i praktiken. Intresseavvägningens utformning och skrivningarna i betänkandet signalerar att uppgifter endast i undantagsfall får nekas en annan myndighet. Hur intresseavvägningen ska tillämpas för socialtjänsten berörs endast knapphändigt och som exempel på när uppgifter inte ska lämnas ut nämns att det avsevärt skulle försvåra för socialtjänsten att hjälpa en utsatt person. Uttalandet signalerar att utrymmet för att neka utlämnande är smalt, men SKR ifrågasätter riktigheten i bedömningen utifrån vad som anses vara övervägande respektive synnerliga skäl i andra lagstiftningsärenden (se t.ex. prop. 2024/25:65 s. 203 och s. 208).

Utöver dessa oklarheter anser SKR att konsekvenserna för landets mest utsatta individer samt medarbetare inom socialtjänsten är otillräckligt analyserade. Utredningen konstaterar att ett generellt sekretessgenombrott inom hälso- och sjukvården skulle kräva grundliga analyser av de långsiktiga konsekvenserna bl.a. för professionen. En sådan grundlig analys bör göras även för socialtjänstens verksamhet. Med hänsyn till socialtjänstens stora utmaningar med resurser och personalrekrytering behöver förslag som kan påverka arbetsmiljön och yrkets attraktivitet noggrant övervägas. Det saknas också överväganden om risken för ökade hot och otillåten påverkan mot socialtjänstens personal när trycket på att dela information till andra myndigheter ökar.

SKR anser att socialtjänsten precis som hälso- och sjukvårdens verksamhet är högst skyddsvärd. En central del av socialtjänstens arbete är att skapa en tillitsfull relation till klienten där tystnadsplikten, eller sekretessen, är en grundförutsättning. Till skillnad från hälso- och sjukvården som möter i stort sett alla invånare, möter socialtjänsten samhällets mest utsatta. Bland dem finns flickor och pojkar med i utsatta situationer med en begynnande kriminalitet, våldsutsatta kvinnor och barn, personer i olika åldrar utsatta för hedersrelaterat våld och våldsutövande män som söker stöd. Akademikerförbundet SSR har sedan länge en etisk kod för socialt arbete, där bl.a. individens självbestämmande och integritet framhålls. I lagrådsremissen till den nya socialtjänstlagen finns förslag om att socialtjänsten ska inriktas på att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, med fokus på etiska frågor som handlar om att påverka synsätt, värderingar och förhållningssätt i arbetet.

Utredningen redovisar ingen forskning eller rapporter som visar att socialtjänstens uppdrag inte har påverkats negativt av utvidgade möjligheter till att lämna uppgifter till brottsbekämpningen. I rapporten *Väl förtrogen? Befolkningens förtroende för socialtjänstens arbete med barn, unga och familjer*, av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i oktober 2024, uppmärksammas risken för att förändringar i sekretesslagstiftningen påverkar socialtjänstens möjligheter att arbeta förebyggande pga. ökad oro och rädsla. Rekommendationer lämnas till regeringen att bl.a. beakta faktorer som påverkar förtroendet för socialtjänsten.

Trots de brister som finns i beredningsunderlaget anser SKR att det är angeläget att även socialtjänsten får utökade möjligheter att lämna uppgifter till andra myndigheter för att bl.a. förebygga och motverka brott, däribland välfärdsbrottslighet. För att minska risken för förtroendeskada samt ge socialtjänsten förutsättningar att arbeta förebyggande behöver bestämmelsen om uppgiftsutlämnande utformas på ett sådant sätt att det finns reella möjligheter att sätta den enskildes skydd för sin integritet och möjligheten att fullgöra det egna uppdraget i det främsta rummet. SKR anser att intresseavvägningen för socialtjänsten ska utgå från huvudregeln att uppgifterna inte ska lämnas ut om inte skälen för utlämnande väger tyngre än intresset som sekretessen ska skydda. Den närmare utformningen av bestämmelsen behöver analyseras vidare i det fortsatta lagstiftningsärendet, men ett förslag på formulering kan vara att en uppgift som omfattas av sekretess enligt 26 kap. 1 § OSL *endast ska lämnas ut om övervägande skäl talar för att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda*. Ett annat alternativ kan vara att formulera intresseavvägningen som att en uppgift endast får lämnas *om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda* (jfr t.ex. 35 kap. 10 c § OSL). Det är även möjligt att hämta ledning från den s.k. generalklausulen, 10 kap. 27 § OSL, om att uppgifter endast ska lämnas om det är *uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda*. En liknande ordning kan, efter konsekvensanalys, övervägas även för exempelvis överförmyndarens verksamhet samt färdtjänstverksamhet.

Ett hinder för informationsutbyte, utöver de rättsliga, är att sekretesslagstiftningen upplevs som svåröverskådlig och komplicerad vilket föranleder osäkerhet om när uppgifter får lämnas ut. SKR föreslår därför att relevanta statliga myndigheter ges uppdrag att i samverkan med kommuner, regioner och SKR ta fram och erbjuda ett praktiskt stöd i implementeringen av det nya regelverket för att medarbetare i landets kommuner och regioner ska ges goda förutsättningar att förstå hur regelverket ska användas. Det behövs omfattande kompetenshöjande insatser för personal inom socialtjänsten och andra verksamheter för att den nya lagstiftningen ska implementeras och tillämpas på rätt sätt.

Sekretess inom hälso- och sjukvården m.m.

SKR delar utredningens bedömning att det med hänsyn till den integritetskänsliga information om enskilda som finns inom hälso- och sjukvårdens verksamhet krävs en försiktighet och återhållsamhet vid bedömningen av informationsutlämnande från den aktuella verksamheten. Hälso- och sjukvårdens uppdrag är i huvudsak att förebygga, utreda och behandla sjukdomar samt skador. Patientens självbestämmande och integritet är ledord som återkommande kommer till uttryck i hälso- och sjukvårdsregelverket. Det finns idag sekretessbrytande regler som möjliggör informationsdelning men som av olika skäl inte används i så stor utsträckning. Det finns också viss möjlighet att lämna ut avidentifierade patientuppgifter och för att komma åt brottsliga vårdgivare krävs sällan att patienters identitet röjs.

Den utveckling som skett i samhället medför dock att den stränga återhållsamhet kring informationsutbyte från hälso- och sjukvården behöver en översyn. Att hälso- och sjukvården undantas från den nu föreslagna bestämmelsen riskerar att bidra till att dessa verksamheter kommer ännu längre ifrån arbetet att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet samt att kriminella aktörer söker sig till hälso- och sjukvården där kontrollmöjligheterna är begränsade. Hälso- och sjukvårdssystemet bygger på en långtgående tillit till vårdgivarna och utgångspunkten är att legitimationskraven för vissa yrken och tillsynen på området leder till en tillräcklig kvalitetssäkring och kontroll. Det har redovisats att organiserad brottslighet agerar inom hälso- och sjukvårdssystemet och att det till exempel förekommer vårdgivare och apoteksverksamhet där systemet utnyttjas för brottslig verksamhet och egen vinning. Nuvarande begränsningar i möjligheten att lämna information till bland annat brottsbekämpande myndigheter medför att brottslig verksamhet kan fortgå och frodas inom verksamhet som bedriver hälso- och sjukvård, vilket inte endast innebär att offentliga resurser försvinner till personer och verksamheter som saknar rätt till dem, utan även medför ett allvarligt hot mot patientsäkerheten. Regioner kan inte heller dela information om oseriösa och kriminella aktörer i syfte att förebygga nya brott i en annan region. För att komma åt välfärdsbrottsligheten inom regionernas verksamhetsområden krävs ett arbete där statliga myndigheter och regionerna samverkar och ges möjlighet att utbyta uppgifter, även sådana av integritetskänslig karaktär som förekommer inom hälso- och sjukvården. Även de privata verksamheternas skyldighet att lämna uppgifter behöver regleras.

SKR anser att det krävs ändringar i sekretessregelverket för att åstadkomma ett ökat informationsutbyte och en bättre kontroll inom hälso- och sjukvården. Vidare behövs en bättre samverkan mellan hälso- och sjukvården samt vissa andra myndigheter. Att låta hela 25 kap. OSL ingå i den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde skulle innebära ett långtgående informationsutbyte för syften som är brett formulerade. Ett sådant beslut behöver föregås av en grundligare analys av vilka konsekvenser som det skulle få för hälso- och sjukvården, inte minst för hälso- och sjukvårdspersonalen och för enskildas förtroende för verksamheten. Integritetskänsliga uppgifter inom hälso- och sjukvården bör exempelvis inte lämnas till samtliga myndigheter för att handlägga ärenden i författningsreglerad verksamhet (jfr p. 5). Beroende på hur bestämmelsen om intresseavvägning ska tolkas i andra stycket kan regioner och kommuner avstå från att lämna uppgifter, men eftersom vägledningen i betänkandet gällande intresseavvägningen är så kortfattad anser SKR att det inte går att förutse konsekvenserna av en sådan reglering.

En ökat informationsutbyte kan, enligt SKR, åstadkommas genom att hälso- och sjukvården omfattas av delar av den nu föreslagna sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde i kombination med viss kompletterande reglering. Regleringen för uppgiftsutbyte mellan regioner och andra myndigheter behöver begränsas till vissa myndigheter där uppgiftsutbytet framstår som särskilt angeläget och där det finns förutsättningar att upprätthålla sekretesskyddet för patientuppgifter. Bestämmelser om överföring av sekretess kan övervägas för att

säkerställa sekretesskyddet för uppgifterna och minska risken för spridning. Vidare bör uppgiftsutbytet avgränsas till vissa angivna syften.

En annan lösning är att regeringen skyndsamt utreder och föreslår en eller flera mer avgränsade sekretessbrytande bestämmelser som möjliggör ett utökat informationsutbyte mellan regioner och kommuner samt vissa andra myndigheter. I ett sådant uppdrag bör det dessutom ingå en analys och överväganden kring vad som ska gälla för tystnadsplikten inom enskild hälso- och sjukvård eftersom en stor del av vården numera bedrivs i privat regi.

Verksamheter som inte analyserats

SKR anser att det behövs en vidare genomlysning av OSL för att analysera om det finns andra verksamheter som bör undantas från tillämpningsområdet. SKR ifrågasätter om det är nödvändigt att alla kapitel mellan 21 och 40 i OSL ska omfattas och efterfrågar ytterligare överväganden kring denna avgränsning. Intresseavvägningen i 10 kap. 27 § OSL skiljer sig från förslaget i betänkandet. Det finns verksamhetsområden som inte är undantagna från generalklausulen, men där uppgifter av integritetskänslig karaktär är vanligt förekommande, som utredningen inte berört. Nedan följer ett antal exempel.

Inom färdtjänstverksamhet förekommer det ofta läkarintyg och andra medicinska intyg samt andra integritetskänsliga uppgifter avseende hälsa. Dessa uppgifter omfattas av sekretess enligt 29 kap. 6-7 §§ OSL.

Inom överförmyndarens verksamhet finns ett stort antal uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. Det kan finnas mycket detaljerade uppgifter om en enskilds ekonomi, exempelvis kvitton från inköp, som kan ge en ingående bild av personens privatliv. Det finns även i hög grad medicinska underlag gällande den enskildes hälsotillstånd. I ärenden som rör barn kan det finnas exempelvis gåvobrev och testamenten samt uppgifter om barnet tilldömts skadestånd. Sekretess i ärenden hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd regleras i 32 kap. 4 § OSL.

Verksamhet vid ett s.k. PKU-laboratorium omfattas av ett sekretesskydd som motsvarar vad som gäller för uppgifter inom hälso- och sjukvården men regleras i 25 kap. 15 § OSL. Inom verksamheten finns prover från nyfödda barn och andra barn som endast får användas för vissa särskilt angivna ändamål som det i många fall finns starka skäl att inte lämna ut till andra myndigheter. Det behöver särskilt analyseras om denna verksamhet ska undantas från tillämpningsområdet för den föreslagna bestämmelsen.

SKR anser även att det behöver klargöras om kommunal hälso- och sjukvård omfattas av sekretess med stöd av 25 kap. 1 § eller 26 kap. 1 § OSL. SKR gör bedömningen att sådan verksamhet omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL, men Kammarrätten i Stockholm har bedömt att sekretess inom kommunal hälso- och sjukvård omfattas av sekretess med stöd av 26 kap. 1 § OSL (dom den 17 juli 2023 i mål nr 4095-23).

Elevhälsan i skolans verksamhet består av medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Den medicinska delen av elevhälsan omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL och är därmed undantagen från tillämpningsområdet, men den övriga delen av elevhälsan omfattas av sekretess enligt 23 kap. 2 § OSL. Uppgifter från elevhälsans medicinska del kan dock lämnas till övriga delar av elevhälsan med stöd av 25 kap. 13 a § OSL. Av kartläggningen i betänkandet framgår att brottsbekämpande myndigheter har uttryckt önskemål om att ta del av vissa uppgifter från elevhälsa.

En ny generell sekretessbrytande bestämmelse

Något om vad den sekretessbrytande bestämmelsen innebär

Av betänkandet framgår att bestämmelsen möjliggör för rutinmässiga utlämnanden. JO har konstaterat att rutinmässiga utlämnanden med stöd av generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL inte är möjligt, utan att en sådan prövning måste föregås av en verklig intresseavvägning i det enskilda fallet (se JO 2013/14 s. 230). Detta trots att det i förarbetena till OSL finns uttalanden som tyder på att rutinmässiga utlämnanden och en intresseavvägning som inte avser prövning av individuella fall bedömdes som möjligt även med stöd av generalklausulen (se prop. 1979/80:2 Del A, s. 327). Eftersom den nya bestämmelsen har karaktär av generalklausul ställer sig SKR något frågande till om det är tillräckligt för rutinmässiga utlämnanden och en generell intresseavvägning att det uttalas ett sådant syfte i förarbetena. SKR efterfrågar vägledning gällande vilka andra eventuella överväganden som behöver göras inför sådana utlämnanden, hur dessa ska dokumenteras samt hur berörda myndigheter kan säkerställa att sekretessbelagda uppgifter inte utbyts i större utsträckning än vad bestämmelsen medger. Vidare behövs vägledning i frågan om rutinmässiga utlämnanden alltid ska föregås av dialog och överenskommelse mellan myndigheter.

SKR anser även att det kan vara lämpligt att bestämmelsen begränsas till att avse uppgifter som myndigheten förfogar över. En sådan ordning medför en ökad tydlighet samt motverkar att bestämmelsen driver fram en mer omfattande dokumentation inom olika verksamheter.

Det är enligt SKR viktigt att utreda frågan om uppgiftslämnande från privata aktörer, exempelvis de som överlåtits uppgiften att genomföra vård enligt socialtjänstlagen av en kommun eller fristående huvudmän som bedriver utbildningsverksamhet. Ett ökat uppgiftslämnande och transparens inom och mellan myndigheter kan medföra att individer med brottsliga avsikter söker sig till privata aktörer inom välfärden, eftersom risken för upptäckt är mindre i verksamheter som omgärdas av tystnadsplikt och ett begränsat uppgiftutbyte.

Uppgiftsutlämnandet ska behövas

Av lagtexten följer att sekretessgenombrott ska kunna komma ifråga om utlämnandet behövs för något av de syften som nämns i bestämmelsen. SKR vill framhålla vikten av att uppgiftsutbytet är ändamålsenligt och efterfrågar

vägledning gällande hur ordet *behövs* ska tolkas, särskilt utifrån hur kvalificerat behovet ska vara (jfr s. 273). SKR noterar i likhet med utredningen att motsvarande begrepp används i 26 kap. 9 § OSL, men i den bestämmelsen är syftena tydligt avgränsade, dvs. att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd. De syften som föreslås i betänkandet är betydligt bredare.

Det kan tänkas uppstå situationer då en myndighet efterfrågar uppgifter som inte direkt, men indirekt, behövs för att förhindra exempelvis en felaktig utbetalning. En kommun kan exempelvis behöva veta ifall en person varit aktuell för stöd eller förmåner enligt socialtjänstlagen eller LSS i en annan kommun. Fråga uppstår då om kommunen får begära in dessa uppgifter från andra kommuner och om det krävs en koppling mellan personen och de kommuner som får frågan om utlämnande eller om kommunen kan inhämta uppgifter från ett stort antal kommuner för att säkerställa ett korrekt beslutsunderlag. Det behövs vägledning gällande hur begreppet *behövs* ska tolkas i ett sådant sammanhang.

I betänkandet anges att det är den utlämnande myndigheten som ska pröva om förutsättningarna för sekretessgenombrott föreligger. Det anges även att utlämnande myndighet bör utgå från att den mottagande myndigheten behöver uppgifterna om den begär ut dem. SKR anser att bedömningen som utlämnande myndighet får kan föranleda svårigheter, särskilt i de fall ett stort antal uppgifter begärs ut. Det behövs vägledning gällande t.ex. vilken utredning utlämnande myndighet ska göra.

Det bör preciseras i vilka syften ett sekretessgenombrott ska kunna ske

SKR ser som utgångspunkt positivt på att syftena är brett formulerade eftersom det ger bättre förutsättningar för samverkan, men vill betona vikten av att det finns ett reellt utrymme för verksamheter med integritetskänsliga uppgifter att efter intresseavvägning neka utlämnande. Det behövs även vägledning gällande syftena.

Personal inom exempelvis socialtjänsten kan få kännedom om beteenden hos en person som inte utgör en direkt risk för brottslig verksamhet men som kan påverka eller äventyra kvaliteten i de insatser som personen, i sin roll som arbetstagare, verkställer. SKR efterfrågar vägledning avseende om sådan information kan delas till den personaladministrativa verksamheten inom kommunen och i sådant fall med stöd av vilken punkt.

Felaktiga utbetalningar

SKR delar utredningens bedömning att även kommunala utbetalningar till privata aktörer som har hand om skötseln av kommunala angelägenheter som genom avtal har lämnats över med stöd av kommunallagen ska omfattas av bestämmelsen. Att sådana avtal omfattas och andra upphandlade avtal inte gör det framgår emellertid endast av författningskommentaren och inte av lagtexten. Dessa utbetalningar med stöd av avtal är enligt SKR:s uppfattning inte att betrakta som en förmån, ett stöd, en skatt eller en avgift. Den aktuella utbetalningen avser utförandet av en tjänst enligt ett avtal utan benefika inslag. Den första punkten behöver därför

kompletteras, förslagsvis genom att begreppet utbetalning används. Även andra tillägg kan behövas för att utesluta andra upphandlade avtal än sådana som avses i författningskommentaren.

Brott och brottslig verksamhet

Av betänkandet framgår att begreppet *motverka* brottslig verksamhet ska ges en vid tolkning och möjliggöra för uppgiftslämnande även till myndigheter med uppdrag att motverka brott i största allmänhet. Som exempel nämns att kommuner har ett ansvar med stöd av lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. I denna lag anges att kommunerna har ett ansvar att förebygga brott, utan att begreppet motverka används. SKR anser att orden *motverka* och *förebygga* inte är helt synonyma med varandra. Den tredje punkten i bestämmelsen bör därför kompletteras med begreppet *förebygga*.

SKR anser att det är oklart när den aktuella punkten kan möjliggöra för uppgiftsutlämnande till en kommunal nämnd med stöd av kommunernas uppgifter enligt lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Det behövs vägledning gällande om uppgifter kan utlämnas endast för att kommunen ska kunna fullgöra de uppgifter som följer av nyssnämnd lag, såsom att ta fram en lägesbild eller åtgärdsplan, eller om kommunens ansvar kan ges en vidare tolkning och att exempelvis skola eller socialtjänst med stöd av bestämmelsen kan ta del av uppgifter från andra myndigheter gällande individer som ett led i ett brottsförebyggande arbete i vid bemärkelse.

Polisens underrättelser kan utgöra viktig information i det brottsförebyggande arbetet och det behövs vägledning kring om sådan information kan lämnas till t.ex. socialtjänsten med stöd av den tredje punkten. Socialtjänsten kan exempelvis behöva få information från polisen om vilka individer det är viktigt att samarbeta kring för att stoppa våldsdåd, information om ungdomar med koppling till organiserad brottslighet och uppgifter om HVB som misstänks drivas av kriminella aktörer.

Fusk och regelöverträdelser

SKR anser i likhet med utredningen att *fusk* är ett otydligt begrepp. Med hänsyn till att vad som anförs i betänkandet om att det aktuella begreppet är förenat med stora oklarheter anser SKR att ordet inte bör ingå i den fjärde punkten.

För det fall regeringen väljer att gå vidare med det aktuella begreppet i lagtext bör det övervägas om alla medvetna bedrägliga handlingar eller underlåtenheter som innebär att förmåner eller liknande tillskansas från någon annan utan att den som fuskar har rätt till dem ska omfattas av definitionen. Som exempel kan nämnas fusk i livsmedelskedjan, där det finns exempel på handlingar som innebär att förmåner tillskansas på någon annans än det allmännas bekostnad och som olika myndigheter har till uppgift att bl.a. förebygga och utreda (se vidare i betänkandet *Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan*, SOU 2024:44, s. 148-149).

SKR tolkar utredningen som att det utgör en regelöverträdelse att agera i strid med villkoren i ett avtal och anser att detta ska framgå av författningskommentaren. En kommun kan upptäcka brister i ett familjehem i en annan kommun och besluta att placera ett barn till ett annat familjehem. Fråga uppkommer då om kommunen kan lämna uppgifter till kommunen där hemmet är beläget för att den ska utreda och eventuellt fatta beslut enligt 5 kap. 2 § socialtjänstlagen. Bristerna i familjehemmet kan utgöra en regelöverträdelse genom att hemmet bryter mot åtaganden i avtalet.

Handläggning av ärenden

SKR anser att det behöver klargöras om handläggning av ärenden även inbegriper ett utlämnande av uppgifter för att en myndighet ska inleda ett ärende, eller om det krävs att ärendehandläggning pågår för att uppgifter ska lämnas ut med stöd av bestämmelsen. SKR tolkar lagtexten som att det behöver finnas ett ärende.

SKR bedömer att det kan finnas situationer då exempelvis socialtjänsten inte kommer att kunna ta del av eller lämna uppgifter pga. att det ännu inte finns något ärende hos någon myndighet, men där informationsutbytet behövs för att ta ställning till om ett ärende ska inledas. Med den nya socialtjänstlagen kommer kommunen att i högre grad bedriva förebyggande arbete och inom ramen för sådan arbete samverka med andra aktörer, såsom skola och polis. Det kan uppstå samverkanssituationer som inte faller under de av utredningen föreslagna punkterna.

Sekretessgenombrott efter en avvägning mellan olika intressen

SKR anser i likhet med utredningen att det ska finnas möjligheter att neka utlämnande efter en bedömning i det enskilda fallet. Det finns dock oklarheter avseende hur intresseavvägningen ska göras. Vidare behövs det vägledning om vilken dokumentation av intresseavvägningen som krävs.

SKR anser att de uttalanden i betänkandet angående när det finns övervägande skäl att inte lämna ut en uppgift behöver utvecklas, särskilt i förhållande till verksamheter som hanterar uppgifter av integritetskänslig karaktär, exempelvis elevhälsan, överförmyndare samt färdtjänst. Det behöver exemplifieras vilka fler överväganden som behöver göras inom ramen för intresseavvägningen, exempelvis om det har betydelse vilken myndighet som begär uppgiften, om vissa av syftena som regel väger tyngre än andra, om det kan ha betydelse att begärande myndighet kan ta del av uppgiften på annat sätt och i vilken utsträckning individens egen inställning till uppgiftslämnandet tillmäts betydelse. Av betänkandet framgår att förhållandet att en person lever med skyddad identitet i vissa fall, efter en intresseavvägning, bör utgöra skäl att inte lämna ut uppgifter. Detta resonemang behöver utvecklas i författningskommentaren.

SKR vill framhålla att bedömningen av vilken sekretess som gäller för uppgiften hos mottagande myndighet kan vara mycket svår. Det behöver därför klargöras i

författningskommentaren om utlämnande myndighet behöver utreda hur mottagande myndighet ska använda uppgiften i sin verksamhet eller om förhållandet att uppgiften kan komma att bli offentlig i ett senare skede i den mottagande myndighetens verksamhet, t.ex. genom att den tas in i ett förundersökningsprotokoll eller ett beslut, ska beaktas.

Resonemangen är formulerade på ett sådant sätt att det närmast råder en presumtion för utlämnande. Detta väcker frågor eftersom det i prop. 2024/25:65, vad gäller en liknande intresseavvägning som nu föreslås, anges att det finns ett förhållandevis stort utrymme att avstå från att lämna ut uppgifter i t.ex. elevhälsan (se författningskommentaren till 7 § förslaget till lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna, s. 208). En likvärdig tillämpning förutsätter att de aktörer som ska tillämpa regelverket får vägledning och att uttalanden i olika förarbeten korresponderar. SKR har förståelse för att alla situationer inte kan beröras i förarbetena, men anser att vägledning är särskilt viktig i verksamheter som riktar sig till utsatta grupper och innehar integritetskänsliga uppgifter i hög grad.

Lagstiftaren har valt att erbjuda barn och unga som saknar uppehållstillstånd och annan rätt att vistas i Sverige rätt till utbildning samt vissa andra grundläggande rättigheter. Det behövs vägledning kring hur intresseavvägningen ska tillämpas om uppgifter kring dessa barn begärs ut från skolan av andra myndigheter. Av prop. 2012/13:58 framgår att förhållandet att skolan känner till att en elev håller sig undan verkställighet av ett utvisningsbeslut kan innebära att sekretess råder för uppgifter om exempelvis adress (se s. 25).

Den generella sekretessbrytande bestämmelsens förhållande till övrig reglering

En generell sekretessbrytande bestämmelse kan bidra till ett mindre komplicerat och mer lättöverskådligt regelverk, men SKR ifrågasätter om förslaget i betänkandet innebär en förenkling i praktiken, när inga övriga sekretessbrytande bestämmelser upphävs och den nu föreslagna bestämmelsen överlappar med flera paragrafer i OSL. I det fortsatta lagstiftningsärendet behövs det en fördjupad analys av behovet av övriga sekretessbrytande bestämmelser exempelvis i 10 kap. OSL. Intresset av ett begripligt, enkelt och tillämpbart regelverket kan motivera att vissa bestämmelser som ligger relativt nära den nya bestämmelsen upphävs. Under alla omständigheter måste regeringen efter ikraftträdandet följa upp den nu föreslagna bestämmelsen och säkerställa att tillämpningen av denna samt övriga sekretessbrytande bestämmelser utvärderas. I ett sådant sammanhang bör upphävande av vissa bestämmelser även övervägas (se vidare nedan under *Utvärdering*).

I svensk rätt finns ett stort antal s.k. registerförfattningar som innehåller mer sektorsspecifika bestämmelser om personuppgiftsbehandling, såsom lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. SKR saknar analyser av om utlämnanden med stöd av 10 kap. 15 a § OSL och anknytande

personuppgiftsbehandlingar hos berörda samhällsorgan nödvändiggör anpassningar i sådana registerförfattningar. I avsaknad av sådana analyser kan det uppstå tveksamheter om och hur de uppgifter som hämtas in med den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen får användas i verksamheten.

Konsekvenser

SKR vill, utöver vad som anförs ovan, uppmärksamma nedanstående konsekvenser som avser såväl enskilda individer som kommunala verksamheter.

Konsekvenser för individer

SKR anser att konsekvensanalysen behöver kompletteras i flera viktiga avseenden. I betänkandet redogörs för vissa konsekvenser för barn i förhållande till socialtjänsten men andra utsatta grupper berörs endast begränsat och i vissa fall inte alls. SKR anser att konsekvenserna i förhållande till sådana grupper behöver analyseras ytterligare, såsom äldre, funktionshindrade, personer med skadligt bruk av beroendeframkallande medel, våldsutsatta samt andra brottsoffer.

Som framhållits ovan finns det en oro att ett utökat informationsutbyte medför att utsatta grupper avstår från att söka hjälp från socialtjänsten. Det finns även en risk att personer avstår från att vända sig till överförmyndaren för att ansöka om eller anmäla behov av god man eller förvaltare. Konsekvenserna av att utsatta grupper i mindre grad vänder sig till sociala och andra myndigheter behöver analyseras.

För barn, unga och familjer i utsatta situationer har något ofta brustit i de ordinarie stödsystemen. Socialtjänsten fungerar då som det yttersta skyddsnetet. För att kunna dela med sig av svåra upplevelser, egna tillkortakommanden och våga be om stöd krävs en trygg miljö. Det finns en risk för att utsatta individer upphör att dela med sig av information som socialtjänsten hade behövt för att kunna ge stöd och insatser, inklusive brottsförebyggande åtgärder. En konsekvens härav är att barn inte får det skydd och stöd de har rätt till och att individer inte vågar söka hjälp. Att försvåra för personer i behov av skydd och stöd och göra socialtjänsten mer otillgänglig går emot intentionerna i den nya socialtjänstlagen.

När det gäller barn ser SKR även behov av att analysera konsekvenserna i förhållande till skolans verksamhet. Ett utökat informationsutbyte mellan skola och exempelvis brottsbekämpande myndigheter riskerar att medföra sämre förutsättningar för skolan att fullgöra sitt uppdrag gentemot vissa barn, exempelvis med föräldrar som har kopplingar till organiserad brottslighet eller barn som vistas i landet utan uppehållstillstånd, genom att dessa barn hålls utanför skolans verksamhet. Tilliten till skolan riskerar att skadas om skolan, till följd av bestämmelsen, blir skyldig att lämna uppgifter av integritetskänslig karaktär efter begäran från exempelvis brottsbekämpande myndigheter. Intresseavvägningen och dess tillämpning är central i dessa avseenden.

Ett utökat uppgiftslämnande kommer, i likhet med vad utredningen konstaterar, att innebära en ökad risk för att personer med skyddade uppgifter röjs. SKR saknar

dock en analys av om andra åtgärder kan vidtas för att minimera risken för att dessa personers skydd röjs. Utöver personer med skyddade personuppgifter finns det anställda inom exempelvis socialtjänsten som är utsatta för hot och för vilka det är särskilt angeläget att uppgifter om exempelvis adress inte sprids i onödan (jfr 39 kap. 3 § OSL samt 10 § offentlighets- och sekretessförordningen). Hur riskerna för spridning av sådana uppgifter kan minimeras har, såvitt SKR kan se, inte heller analyserats.

Ekonomiska konsekvenser m.m.

SKR anser till skillnad från utredningen att förslagen i betänkandet kommer att leda till ett ökat resursbehov hos kommuner och regioner. Även om förfarandet per sin definition inte innebär en uppgiftsskyldighet så skriver utredningen uttryckligen att förslaget ”ska leda till ett väsentligt utökat informationsutbyte”. Förslagen förväntas därmed medföra att antalet utlämningsärenden ökar, med följden att den administrativa bördan växer. För verksamheter med uppgifter som i hög grad är önskvärda att utföra av andra myndigheter, exempelvis socialtjänsten, kommer förslaget att leda till tidskrävande bedömningar, särskilt innan rättspraxis ger vägledning.

Det saknas i utredningen beskrivningar och beräkningar av hur många ärenden det kan handla om för kommuner och regioner samt närmare bestämmelser om hur informationen ska lämnas ut. Utredningen konstaterar ändå i konsekvensavsnittet för de statliga myndigheterna att den hantering och de moment som innefattas i sekretessprövningen typiskt sett kommer innebära en ökad arbetsbörda, särskilt om utlämnandena inte stöds av en digital infrastruktur utan förutsätter manuell hantering (se s. 503). Ett sådant resonemang saknas i avsnittet som berör kommuner och regioner. SKR anser att samma resonemang är tillämpligt på kommunsektorn.

Eftersom dagens sekretesslagstiftning inom framförallt socialtjänsten är relativt allomfattande medför det att antalet uppgiftsfrågor till kommunerna idag är relativt få till antalet. De ekonomiska vinster utredarna ser i form av förenklad sekretessprövning vid utlämnande av uppgifter är därmed begränsade. Samtidigt är de övriga potentiella fördelarna för kommuner och regioner i form av exempelvis ökade skatteintäkter diffusa.

För att det ska vara möjligt att överblicka vilka kostnader förslaget medför krävs en bedömning av hur stor efterfrågan är på idag sekretessbelagda uppgifter. Utan en konsekvensanalys kring vad en ny sekretessbrytande bestämmelse medför i form av ökat antal ärenden samt för hanteringen av dessa ärenden går det inte att göra en beräkning av kostnader och eventuella samhällsekonomiska nyttor av förslaget.

Behov av utvärdering

SKR vill betona behovet av en utvärdering och analys av lagstiftningen efter ikraftträdandet, förslagsvis efter två år. Utvärderingen bör avse frågan om

lagstiftningen resulterat i de ändringar som eftersträvats samt om det utökade uppgiftsutbytet påverkat verksamheter där förtroende och tillit är särskilt angeläget. Vidare behöver det utvärderas vilken information som efterfrågas från kommunala myndigheter och på vilket sätt den bidrar till de syften som avses i bestämmelsen, hur medarbetare har påverkats utifrån misstro och hotbild samt vilka resurser som krävs för kompetensutveckling och den ökade administration som ett utökat uppgiftsutbyte medför.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna lämnar reservation enligt bilaga 1. Sverigedemokraterna biträder reservationen.

SKR Styrelsen
2024-12-20

Reservation från Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Vi reserverar oss mot beslutet med hänvisning till eget yrkande att yttrandet bör skrivas om i enlighet med nedan, att generalklausulen även bör omfatta socialsekreterare.

Det är efterlängtad med en sekretessbrytande bestämmelse som ger kommuner och regioner bättre möjligheter att ta del av uppgifter från andra myndigheter för att kunna motverka felaktiga utbetalningar, förebygga brottslighet, fatta korrekta beslut samt kunna fullgöra sina respektive uppdrag. För att bekämpa organiserad brottslighet och den alltmer strukturerade välfärdsbrottsligheten som i förlängningen riskerar att bli systemhotande, skydda barn och unga från att rekryteras till kriminella nätverk samt i övrigt skapa ett socialt hållbart samhälle krävs samverkan mellan myndigheter, men även med andra aktörer, såsom civilsamhället och näringslivet. En förutsättning för god samverkan är ett effektivt och välfungerande uppgiftsutbyte som sker på ett rättssäkert sätt.

Ur ett samhällsperspektiv är det mycket angeläget att motverka välfärdsbrottslighet och annan allvarlig brottslighet samt ge brottsbekämpande och andra myndigheter med uppdrag att förebygga brottslighet ändamålsenliga verktyg att utföra sitt uppdrag. Det finns dock även andra tungt vägande intressen som behöver värnas, exempelvis utsatta gruppers rätt till socialt stöd och skydd samt barn och ungas rätt till utbildning. De uppdrag som utförs av exempelvis skola och socialtjänst kan verka brottsförebyggande ur ett längre perspektiv.

Socialtjänsten utgör det yttersta skyddsnätet för samhällets mest utsatta. Även om frågan om

förtroende inte gör sig gällande lika starkt inom alla verksamheter som omfattas av socialtjänstsekretess finns det verksamheter där intresset av tillit och skydd för individens integritet är särskilt angeläget, såsom individ- och familjeomsorgen. Förslaget i betänkandet öppnar upp för uppgiftsutbyten som är behövliga och som anförs i betänkandet finns det medborgare som i princip utgår ifrån att uppgifter som lämnas till en myndighet delas med andra myndigheter.

Det är angeläget att även socialtjänsten får utökade möjligheter att lämna uppgifter till andra myndigheter för att bl.a. förebygga och motverka brott, däribland välfärdsbrottslighet. För att minska risken för förtroendeskada samt ge socialtjänsten förutsättningar att arbeta förebyggande behöver bestämmelsen om uppgiftsutlämnande

utformas på ett sådant sätt att det finns reella möjligheter att sätta den enskildes skydd för sin integritet och möjligheten att fullgöra det egna uppdraget i det främsta rummet.

SKR:s yttrande landar här att ”intresseavvägningen för socialtjänsten ska utgå från huvudregeln att uppgifterna inte ska lämnas ut om inte skälen för utlämnande väger tyngre än intresset som sekretessen ska skydda.”

Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna anser däremot, och i enlighet med utredningen, att det finns starka skäl att ompröva det undantag som tidigare gällt socialtjänsten utifrån att samhället har förändrats, bland annat har den organiserade och mer brutala kriminaliteten blivit värre och omfattar idag även mycket unga människor.

Vi anser att intresseavvägningen för socialtjänsten ska utgå från huvudregeln att uppgifterna ska lämnas ut om inte intresset som sekretessen ska skydda väger tyngre än skälen för utlämnande.

Utöver detta vill vi även framhålla behovet av fortsatt utredning gällande ett utökat uppgiftsutbyte samt vissa andra åtgärder inom hälso- och sjukvården.